

کشف رادپو و موت

مستورد کوثری
دانشیار دانشگاه تهران
مجببی کسرم

انتشارات دریچه نو / ۱۳۹۱

کوثری، مسعود، ۱۳۴۳
رادیو و موسیقی / مسعود کوثری، مجتبی کوثری

نشر: دریاچه نو، ۱۳۹۰

۳۲۴ص، مصور، جدول.

ISBN ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۴۵-۴۰-۸

فهرست: موسیقی برای اس اطلاعات فیفا
۱. رادیو و موسیقی -- ایران
۲. رادیو و موسیقی -- ایران

۷۸۰/۱۳
۲۶۷۶۴۹۶
کتابخانه ملی ایران

مسعود کوثری و مجتبی کوثری

نوبت چاپ: اول زمستان ۱۳۹۱

حروفچینی و صفحه آرایی: دریاچه نو

ناشر: دریاچه نو

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۴۵-۴۰-۸

نشانی: تهران. میدان انقلاب. ابتدای کارگر جنوبی. کوی رشتچی. شماره ۱۵ واحد ۵، کدپستی ۱۳۱۳۹۷۵۹۷۱

تلفکس: ۰۲۱-۶۶۴۳۳۷۸-۰۱ / www.daricheno.ir

حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۶	فهرست تصاویر
۷	فهرست نمودارها
۹	درآمد
۱۳	مقدمه
۱۷	فصل ۱: رادیو و موسیقی
۴۵	فصل ۲: رادیو و موسیقی در ایران: از ۱۳۱۹ تا ۱۳۳۰
	فصل ۳: رادیو و موسیقی در ایران: از ۱۳۳۰ تا ۱۳۴۰
۱۲۱	فصل ۴: موسیقی، رادیو و تانگو: از ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۷
۲۰۵	فصل ۵: موسیقی و زندگی در ایران
۲۴۱	فصل ۶: موسیقی و کارکردهای رادیو
۲۶۵	فصل ۷: رادیو موسیقی: رادیویی تمام عیار
۲۸۱	فصل ۸: رادیو، موسیقی و حافظه جمعی
۲۹۱	مؤخره: رادیو و موسیقی: گذشته، حال و آینده
۳۰۱	ضمیمه الف
۳۰۵	فهرست منابع فارسی
۳۰۹	فهرست منابع لاتین
۳۱۵	واژه‌نامه تخصصی
۳۲۱	نمایه

فهرست تصاویر

- تصویر ۱: عکس تاریخی والدین و خواهران پت بون هنگام تماشای اجرای برنامه او در تلویزیون ۳۳
- تصویر ۲: تصویری از یکی از زنان خانه‌دار هنگام اجرای برنامه رادیویی «باشگاه آشپزخانه» ۳۴
- تصویر ۳: پوستر برنامه رادیویی «باشگاه آشپزخانه» ۳۵
- تصویر ۴: کلیشه مقاله فاتح در مجله مهر ۱۳۱۲ ۴۶
- تصویر ۵: تصویر مجوز نصب، نگهداری و استفاده از رادیو کنسرت در تهران ۵۲
- تصویر ۶: اساس‌نامه سازمان پرورش افکار - صفحه اول ۵۳
- تصویر ۷: اساس‌نامه سازمان پرورش افکار - صفحه دوم ۵۴
- تصویر ۸: مرکز فیلد رادیو تهران (معروف به عمارت کلاه‌فرنگی یا باغ بی‌سیم) ۵۸
- تصویر ۹: تصاویرهایی از مستندهای رادیو در تهران ۵۹
- تصویر ۱۰: افتتاح رادیو توسط ولیعهد وقت ایران ۵۹
- تصویر ۱۱: ابراهیم آژنگ ۶۸
- تصویر ۱۲: تابلوی نقاشی از ارکستر انجمن ملی به رهبری روح‌الله خالقی و خوانندگی بنان ۹۲
- تصویر ۱۳: ارکستر انجمن ملی به رهبری روح‌الله خالقی ۹۳
- تصویر ۱۴: مجسمه و آرم کمپانی مسترز وُیس ۹۶
- تصویر ۱۵: تصاویرهایی از صفحات ضبط کمپانی هیز مسترز وُیس (پروانه، تصنیف افشار صبح شد باز (بالا، راست)، آرشین مال آلا، صغرخان، ویامن امیرخان) ۹۶
- تصویر ۱۶: صفحه ضبط شده در سفر دوم خالقی، حرکت ارکستر رکود (ضربی دشتی، آواز بانو دلکش، ارکستر خالقی، آهنگ از زرین‌پنجه) ۱۰۱
- تصویر ۱۷: تصاویر دو نمونه از صفحات ضبط شده در هند ۱۰۲
- تصویر ۱۸: ساختمان استودیوهای رادیو تهران ۱۲۱
- تصویر ۱۹: ارکستر شماره ۱ رادیو ۱۳۰
- تصویر ۲۰: ارکستر شماره ۳ رادیو ۱۳۰
- تصویر ۲۱: داوود پیرنیا بنیان‌گذار برنامه گل‌ها ۱۳۶
- تصویر ۲۲: نمایی از ارکستر گل‌ها ۱۴۱

۱۳۸	تصویر ۲۳: داوود پیرنیا همراه با رهی معیری.....
۱۴۶	تصویر ۲۴: داوود پیرنیا در کنار اجرا کنندگان برنامه کودک.....
۱۴۷	تصویر ۲۵: استودیو برنامه کودک.....
۱۴۹	تصویر ۲۶: سیما بینا در حال اجرای برنامه.....
۱۷۲	تصویر ۲۷: آذر پژوهش در استودیوی رادیو ایران.....
۱۷۵	تصویر ۲۸: آرم رادیو و تلویزیون ملی ایران.....
۱۷۸	تصویر ۲۹: سیگنال‌های ایجادشده در حالت استریو.....
۱۸۳	تصویر ۳۰: ارشد فرهنگ و هنر (پایور).....
۱۹۶	تصویر ۳۱: شاهنشاهی ایران، ملکی از گروه شیدا با نام «موسیقی در خفا»، ۱۳۷۵.....
۲۰۳	تصویر ۳۲: اعضای گروه شیدا در رادیو و تلویزیون ملی ایران.....
۲۷۶	تصویر ۳۳: آنتی نایتینگل اولین گروه راک در رادیو بی.بی.سی. (۱۹۷۰).....
۲۷۷	تصویر ۳۴: سرانجام آنتی نایتینگل در امتحان خود را به همگان اثبات کرد و جایزه جان پیل را برای مشارکت برجسته اش در رادیو موسیقی از ۱۹۷۰ برد.....

فهرست جداول

۲۴	جدول ۱: صادرکنندگان عمده گیرنده‌های رادیو، ۱۹۹۶.....
۲۶	جدول ۲: دسترسی به تسهیلات ارتباطی و اطلاعاتی.....
۴۲	جدول ۳: زمانبندی پیشرفت فناوری‌ها و گسترش موسیقی.....

فهرست نمودارها

۲۵	نمودار ۱: تعداد رادیو در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه.....
۲۹	نمودار ۲: نسبت انواع مالکیت ایستگاه‌های رادیویی در جهان.....
۳۲۱	نمودار ۳: عوامل و فرایندهای مؤثر در سیاستگذاری موسیقی در رادیو.....
۳۵۸	نمودار ۴: قالب ساعتی یک برنامه صبحگاهی.....

درآمد

کتابی که خواننده گرامی پیش رو دارد دربارهٔ رابطه موسیقی و رادیو، در ایران و جهان، است. پذیرش و بهره بردن از موسیقی در رادیو چنان به امری بدیهی تبدیل شده که گاه هیچ نیازی به بررسی آن احساس نمی‌شود. اما، نگاهی دقیق‌تر و نزدیک‌تر به این رابطه بخوبی آشکار می‌سازد که این رابطه نه چندان بدیهی، اگرچه فرخنده، است و نه بی‌نیاز از بازنگری. بیش از ۷۰ سال از ورود رادیو به جامعه ایران می‌گذرد و نزدیک به همین زمان از کاربرد موسیقی در رادیو. گشت‌وگوشه قهر و آشتی‌های بسیاری بین رادیو و موسیقی رخ داده است. قهر و آشتی‌هایی که سبب شده چشم این دو به توانایی‌ها و ضعف‌های یکدیگر بازتر شود. از روزگاری که صفحه‌های دور بر روی تنها یاور ساعت‌های ملال شنوندگان رادیو و تنفسی برای خبرگوییان و برنامه‌سازان رادیو به مدت سه روز راه درازی پیموده شده است. دیگر نه از آن صفحه‌ها خبری است، نه از نوازندگان که سازهای خود را با زحمت در جامعه پر سوء ظن ایران با خود از این سو به آن سو حمل می‌کردند تا به ایستگاه رادیو برسند و به اجرای زنده موسیقی بپردازند. دیگر تنها یادی از برنامه‌سازان کل‌های جامه‌های باقی مانده است و دیگر اثری از چند ارکستر موسیقی رادیو نیست. بیشتر نوازندگان برجسته ایرانی ایرانی و غربی این ارکسترها روی در نقاب خاک کشیده‌اند و تنها یادی جاودان از آنان باقی مانده است. اما، موسیقی هنوز در رادیو زنده است. نزاع بر سر نوع موسیقی، سنتی یا کلاسیک، غربی یا شرقی یا پاپ، هنوز پابرجاست. معلوم نیست که درک ما، به‌عنوان مخاطبان موسیقی، چقدر از سالین دور تغییر کرده است و باز هم معلوم نیست که مدیران و برنامه‌سازان رادیو چه تغییری کرده‌اند. کار این اثر ارزیابی پیشرفت‌ها و پس‌رفت‌ها نیست، که این خود مجال دیگری و فضای بازتری می‌طلبد. این را دیگر تقریباً بسیاری دریافته‌اند که تعیین خط مشی برای موسیقی در کشور، کار

چندان ساده‌ای نیست و از عهده یک سازمان و یا نهاد خارج است. رادیو، البته، تنها قطعه‌ای از قطعات بیشمار این جور چین (پازل) جورناشدنی است؛ اما به سهم خود تعیین‌کننده است. تلاش برای یافتن راهی که هم با قواعد فقهی و نظام ارزشی سازگار باشد و هم به مذاق شنوندگان رادیو، به ویژه جوانان، خوش آید، کار چندان ساده‌ای نیست. مضاف بر آن که تعداد کسانی که دنیا را بدون موسیقی چندان برایشان سخت و ناگوار نیست هم چندان در ایران کم نیست. بنابراین، سیاست‌گذاری و اجرای موسیقی در چنین فضایی و با این محدودیت‌ها و فشارها از یک سو و رقاصه‌های موشونده از دیگر سو، بس دشوار است. این کتاب با درک این فضا به نگارش درآمده است و هدف آن به تصویر کشیدن رابطه رادیو و موسیقی با تکیه بر تاریخ این رابطه در جهان ایران و وجود و ابعاد رسانه‌ای و فرهنگی آن است. قضاوت درباره این که تا چه اندازه موفق بوده است یا خواننده است. نگارش این کتاب برای پاسخ دادن به یک سؤال و یا نیاز صورت گرفته است، اما این کتاب تا چه اندازه به این پرسش و نیاز پاسخ داده است، باز هم با خواننده و دست‌اندرکاران رادیو است. پرسش‌های دست‌اندرکاران رادیو درباره این که رابطه میان رادیو و موسیقی چیست و یا چگونه باید پرسش‌هایی است که باید با دقت و فرصت کافی به آن‌ها پاسخ داد. این کتاب مدعی است که به این پرسش‌ها پاسخ‌های قانع‌کننده داده است. بلکه تنها ابعاد لازم برای پاسخ دادن به چنین پرسشی را آشکار کرده است. هر یک از این ابعاد و جنبه‌ها باز هم باید مورد بررسی بیشتر قرار بگیرد. به گفته فیلسوفان برای این که فلسفه را رد کنیم، باز هم به فلسفه نیاز داریم. برای تعریف نسبت جدیدی میان رادیو و موسیقی، باز هم نیازمندیم تا رادیو و موسیقی را بشناسیم و بازشناسیم. این کتاب به اینجاست برای اندیشه در این باره به دست می‌دهد و تداوم اندیشه در این باره بر عهده محققان و خوانندگان علاقمند به این موضوع است. دریغ که تعداد کتاب‌هایی که به بحث درباره این ابعاد اجتماعی و فرهنگی موسیقی پرداخته باشند در ایران بسیار اندک است. با کتاب‌های موجود حتی یک ردیف قفسه کتاب را هم نمی‌شود پر کرد و جالب توجه است که با این اندک بضاعتی که در جامعه علمی و هنری ماست، همه آماده بریدن قبايند. روشن است که ایجاد محدودیت

بر موسیقی ساده‌ترین راه است که بسیاری در پیش گرفته اند، اما جای اندیشه و تفکر در این‌باره کاملاً خالی است. نیاز به رشد تفکر موسیقایی از یک سو و تفکر رسانه‌ای از دیگر سو همان چیزهایی است که برای بازشناسی رادیو و موسیقی بدان نیازمندیم. بخش‌هایی از این کتاب حاوی حکایاتی جالب در بارهٔ سرنوشت موسیقی در رادیو و بخش‌هایی حاوی مطالبی تحلیلی دربارهٔ مناسبات آن دو است. بنابراین، برای خوانندگانی از هر دست چیزهایی می‌توان در آن یافت. از دیگر سو، هم در آن سرنخ‌هایی برای ادامه مطالعه و هم پرسش‌هایی برای محققانی است که می‌خواهند در این زمینه به بحث بپردازند. کتابی که در دست خواننده است، نه پندار می‌بیم و نه چندان کم برگ است؛ چیزی است میانه این دو. بنابراین، نویسندگان کوشیده‌اند تا با اختصار مأم برخی از مطالب را بگویند. البته، ناگفته‌ها خیلی بیشتر از گفته‌ها است و خواننده بخش پس از خواندن این کتاب آن را در خواهد یافت. در فصل ۱ تکوین رادیو و رابطه رادیو و موسیقی را به اختصار در جهان بررسی کرده‌ایم. در فصل ۲، ۳ و ۴ تاریخ به نسبت تفصیلی پیوند رادیو و موسیقی در ایران و فضا و نشیب‌های آن را به تصویر کشیده‌ایم. اگرچه در کتاب‌های دیگری نیز مطالبی دربارهٔ تاریخچه موسیقی و رادیو آمده، این فصل تلاش کرده است تا تصویری تقریباً کامل از روند حامل موسیقی و رادیو از بدو پیدایش تا زمان انقلاب به دست دهد. در فصل ۵ جایگاه موسیقی در زندگی روزمره را بررسی کرده‌ایم. در این فصل به معنای متفاوت موسیقی برای گروه‌های مختلف مردم و جایگاه سیاست‌گذاری رسانه‌ای برای پخش موسیقی در جامعه ایران پرداخته‌ایم. چالش‌هایی که در این زمینه جامعه ایران با آن روبرو است، را تا حد ممکن به صورت اختصار، اما تحلیلی، آورده‌ایم. فصل ۶ به موسیقی و کارکردهای آن برای شنونده و برنامه‌های رادیویی اختصاص دارد. در این فصل از اهمیت نشانه‌شناختی نشانه‌های موسیقایی بحث به میان آمده است و معنای این نشانه‌های برای برنامه‌های مختلف رادیو (برنامه کودک، نمایش رادیویی، آرم برنامه‌ها) به بحث گذاشته شده است. فصل ۷ به رادیو موسیقی اختصاص دارد. رادیو موسیقی و تاریخچه آن به اختصار آمده و الزامات یک رادیو موسیقی خوب ذکر شده است. فصل ۸، رابطه رادیو، موسیقی و حافظه

جمعی بررسی شده است. سرانجام، در مؤخره کتاب به شکاف‌های عمده فرهنگی و اجتماعی که کار برنامه‌ریزان و برنامه‌سازان رادیویی را در خصوص پخش موسیقی با چالش مواجه می‌سازد، به اختصار برشمرده‌ایم.

در پایان، امیدواریم که این کتاب بتواند محققان علاقمند به رادیو و موسیقی را برانگیزد تا در این باره به تحقیقات بیشتر بپردازند. روزگاری که این کتاب شروع شد، دکتر حسن سجسته یکی از مشوقان اصلی آن بود. برای او موسیقی در رادیو یکی از دغدغه‌های اصلی به‌شمار می‌رفت. شکر نداریم که برای مدیران پس از او هم چنین دغدغه‌هایی وجود دارد. این کتاب پاسخ کامل دغدغه‌های آنان نیست، ولی محققان و مدیران پرسشگر را به بحث و بررسی دربارهٔ وضعیت موسیقی و رادیو دعوت می‌کند. نیز، بر عهده نویسندگان است که از آقایان مهدی سدفروغی، ایرج محموددار که با تمام مشغله‌ها، برای روشن شدن بخشی از تاریخچه موسیقی در رادیو زحمات بسیار به خود هموار ساختند، صمیمانه قدردانی کنیم. در پایان از دفتر پژوهش‌های رادیو و تلویزیون وقت آن دکتر علی لیبی که اجازه نشر کتاب را به نویسندگان دادند، سپاسگزاریم.

مقدمه

پیوند موسیقی و رادیو پیوندی جالب و خواندنی است. دو صنعتی که به فاصله دو دهه دوران رشد سری و مردمی شدن خود را طی کردند، بزودی به دوقلوی به هم چسبیده‌ای تبدیل شدند که ندایی نابینا را می‌نمودند؛ از شوخ‌طبعی‌های روزگار است که رادیو که روزگاری رشد صنعت موسیقی را آفتخیز خود می‌دانست، در روزگار سختی و با حضور رقیب سرسختی چون تلویزیون از این صنعت به بهر شد یارم گرفت و خود را نجات بخشید. از آن پس، نه تنها تصور یک ایستگاه و یا شبکه رادیویی بدون موسیقی دشوار است، بلکه صنعت موسیقی نیز بسیاری از مخاطبان خود را از طریق رادیو صیقل گرفته است. با این حال، بده بستان رادیو و موسیقی تنها به اینجا ختم نمی‌شود، رادیو نحوه شنیدن موسیقی را دگرگون کرده است؛ رادیو نوعی دیگر شنیدن موسیقی را در آغاز قرن بیستم بازآورد که پیش از آن سابقه نداشت. بنابراین، شنیدن موسیقی از طریق خود رادیو از منظر پدیدارشناسی قابل بررسی است؛ موضوعی که نویسندگان اندکی از جمله آدورنو (۲۰۰۹: ۱۳۳ و بعد) به آن توجه کرده‌اند. شنیدن موسیقی از طریق رادیو بخشی از «تاریخ شنیدن» موسیقی است که باید در جامعه خود به دقت مورد بررسی قرار گیرد. از روزگاری که موسیقی را فقط در جایی خاص می‌شنیدند، تا امروز که موسیقی بخشی از محیط بلافاصله ما شده، روزگار درازی طی شده است. فناوری‌های نوین حتی تغییرات گسترده‌تری در نحوه شنیدن ما ایجاد کرده‌اند. دانشمندان دارد بررسی‌هایی را بر اساس امواج آلفا و بتای مغز و نحوه شنیدن موسیقی با آن‌ها کار می‌کنند. آن‌ها موفق شده‌اند بر این اساس فایل‌هایی صوتی بسازند که هنگام گوش کردن به کمک هدفون تجربه‌ای جدید را به ما منتقل می‌سازد. در یکی از این فایل‌های صوتی صدای آرایشگری را می‌شنوید که به شما

خوشامد می‌گوید و شروع به کوتاه‌کردن موهای شما می‌کند. بعد از اندک مدتی شما کاملاً احساس می‌کنید که قیچی او دارد پشت سر شما حرکت می‌کند و از این طریق تجربه‌ای کاملاً جدید به شما دست می‌دهد.

موسیقی تنها در ژانرهای مختلف رادیویی به شیوه‌ها و اندازه‌های مختلف مورد استفاده قرار نمی‌گیرد؛ بلکه کارکردها و معانی آن در هر کاربردی خاص است. استفاده از موسیقی از آرم ایستگاه‌ها، شبکه‌ها و برنامه‌های رادیویی گرفته، تا رادیو موسیقی کارکردها و معانی مختلفی را در بر دارد. نحوه پخش رادیو و موسیقی، البته، در بافت‌های تاریخی و اجتماعی، مختلف متفاوت بوده است. هنر تاریخ‌نگاری جامعی در این خصوص صورت نگرفته است تا تاریخ و نحوه گسترش رادیوهای ملی را در جوامع مختلف، به ویژه جوامع شرقی، روشن سازد. شرکت‌کنندگان در کنفرانس بین‌المللی رادیو در اصفهان^۱، تلاش می‌کردند با نمونه‌های مختلف نشان دهند که رادیو از زبانی جهانی، به تدریج در استفاده موسیقی، برخوردار است. هندی (۱۳۸۸) در تلاشی منسجم‌تر در پی آن است تا از جهانی شدن رادیو سخن بگوید و زمینه‌های شکل‌گیری یک زبان مشترک را بررسی کند. به نظر هندی، این موضوع تنها به صنعت رادیو ختم نمی‌شود، بلکه از نظر محتوا نیز حرکت به سمت نوعی جهانی‌شدن مشاهده می‌شود. با این حال، هنوز خصلت‌های رادیوهای ملی را نباید دست کم گرفت. هنر در نظر گرفتن استفاده از رادیوهای اف. ام. میان آمریکا و اروپا، و میان این دو و دیگر کشورهای جهان تفاوت بسیار ملاحظه وجود دارد. مالکیت رادیو هنوز در بسیاری از کشورهای جهان دولتی است و دولتی بودن به تنهایی در نحوه گزینش و پخش اخبار سیاسی، بلکه در نحوه مدیریت و پخش سایر برنامه‌ها نیز منجر به آشکار است. اگرچه کمیته پیکاک^۲ (نگرین، ۲۰۰۳: ۲۰-۲۱) زمینه‌های خصوصی‌شدن و مدیریت تجاری را در دهه ۹۰ میلادی در اروپا تسهیل کرد، هنوز پیام آن به بسیاری از کشورها نرسیده است. از دیگر سو، باید از پیشرفت‌های فنی و ظهور فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی یاد کرد

۱. این کنفرانس در سال ۱۳۸۶ در هتل عباسی اصفهان توسط معاونت صدای ج.ا.ا. برگزار گردید.

2. Peacock's Committee

که نه تنها اشکال جدیدی از رادیو (پادکست، رادیو اینترنتی) را پدید آورده، بلکه الگوهای کهنه مصرف موسیقی را نیز دگرگون کرده است. تلفن‌های همراه اکنون دسترسی به موج اف. ام. و استفاده از رادیوهای موسیقی را بسیار تسهیل کرده‌اند. الگوهای دریافت موسیقی به کمک رادیوهای اینترنتی در خودرو دسترسی به بانک‌های عظیم موسیقی را که بسادگی آماده ارائه به مشتریان هستند، فراهم آورده است. سرانجام، باید به سیاست‌های فرهنگی نظام‌های پخش گسترده و موسیقی، به ویژه در ارتباط با خرده‌فرهنگ‌ها، پرداخت. آیا هنوز باید رادیو از یک موسیقی‌ساز محلی و فرداری کند، و یا زمینه به گوش رسیدن «صداها» دیگر را نیز فراهم سازد؟ در نظام‌های پخش گسترده، اگرچه هنوز آهنگ‌های قدیمی و راک کلاسیک نسبت به دیگر ژانرها موسیقی مردم‌پسند (نظیر متالیکا و رپ) از جایگاه ممتازتری برخوردار هستند، با این حال، رادیوهای خصوصی تا حدودی اجازه شنیده شدن این صداها را نیز ممکن می‌سازند. نظام‌های پخش گسترده بر اساس آن چیزی که خیر عمومی و ذائقه عمومی نامیده می‌شود، برخی از ژانرهای موسیقی را راجست می‌سازند و برخی دیگر را به حاشیه می‌برند. حتی در رادیوهای خصوصی دروازه‌بانی حقیقی باید داشت. ژانرها و آلبوم‌های موسیقی اعمال می‌شود؛ رادیو هم از ذائقه شنوندگان خود جهت می‌گیرد و هم به سلیقه ذائقه جهت می‌دهد.

در کشورهایی نظیر ایران که نظام پخش گسترده اجازه شنیده شدن چنین صداهایی را نمی‌دهد، این ژانرها بیشتر از طرق زیرزمینی (نک. کوثری، ۱۳۸۷؛ نوشین، ۲۰۰۵) توزیع می‌شوند و مخاطبان خود را پیدا می‌کنند. اینترنت بستری مناسب برای گروه موسیقی توسط گروه‌هایی شده است که سیاست‌های فرهنگی رسمی جایی برای آن‌ها ندارند. گروه‌هایی که در میان جوانان و نوجوانان شیفتگان و طرفداران زیادی پیدا کرده است.

همه این مسائل حاکی از آن است که رابطه رادیو و موسیقی نیازمند بررسی‌های روشنگرانه و تطبیقی بیشتری است. بافت‌های تاریخی و شرایط اجتماعی هنوز که هنوز است بر نحوه سازماندهی، عملکرد، ژانرها، قالب‌ها و محتوای برنامه‌ها تأثیر شایان توجهی دارد. نظریه‌های هنجاری رسانه (نک. مک‌کوایل، ۲۰۰۵: ۱۶۱) که برآمده از نظام‌های ارزشی و ایدئولوژیک

هر جامعه معینی هستند و طیفی گسترده از نظام‌های طالبانی گرفته تا نظام‌های لیبرال دموکراسی را در بر می‌گیرند، بر نحوه تعامل میان رادیو و موسیقی تأثیر می‌گذارند. همه این مسائل حاکی از آن هستند که رابطه موسیقی و رادیو، رابطه‌ای پیچیده و مستلزم بررسی‌های بیشتر است. کتاب حاضر داعیه آن را ندارد که به همه آن مسائل، چنان‌که شایسته است، خواهد پرداخت. ولی می‌کوشد تا مجموعه‌ای از مسائل را که برای اندیشه درباره موسیقی و رادیو لازم است، مطرح سازد.